

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

NİSAN 2017

Sayı 48

EBSO EKONOMİ BÜLTENİ

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Dünya ekonomisi Nisan ayında ağırlıklı olarak küresel düzeyde artan jeopolitik risklere ve değişen dengelere odaklı bir seyir izlemiştir. ABD'nin Suriye müdahalesi ve Rusya'nın karşı tepkisi, Kuzey Kore'nin küresel tansiyonu artırıcı açıklamaları, İngiltere'de Brexit'in uygulanmaya başlanması, vb. gelişmeler siyasi gündemi olduğu kadar ekonomik gündemi de belirsizleştirmektedir.

Uluslararası Para Fonu (IMF), küresel ekonominin toparlanmasına karşın siyasi belirsizliklerin küresel ticaretteki korumacılık eğilimlerini artırdığına dikkat çekmiş ve uluslararası finansal koşulların gelişen ekonomilere zarar verici sermaye çıkışlarını tetikleyebileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda, küresel ekonomide daha sürdürülebilir, kalıcı ve kapsayıcı büyüme sağlanabilmesi için doğru iç politikalara ve uluslararası iş birliğine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, bazı önemli petrol ihracatçısı ülkelerin düşük ham petrol fiyatlarının baskısını hissetmeye devam ettiğini bildirmiştir. Kurumun yaptığı açıklamaya göre, petrol fiyatlarının gerilemeye başladığı Haziran 2014'ten bu yana yaklaşık 3 yıl geçmesine rağmen önemli petrol ihracatçısı bazı ülkeler hala düşük fiyatlar nedeniyle mali bakımdan sıkıntı çekmektedirler. Özellikle, gelişmekte olan Avrupa, Ortadoğu ve Afrika bölgelerindeki 14 ihracatçı ülkenin 11'inde petrol üretim maliyetlerinin ham petrol fiyatlarının üzerinde olması, mali açıdan sıkıntılara sebep olmaktadır.

Küresel imalat PMI değeri, Mart'ta bir önceki aya göre değişiklik göstermeyerek 53,0 düzeyinde gerçekleşmiş ve 69 ayın zirvesinde kalmaya devam etmiştir.

ABD

ABD'de Amerikan Merkez Bankası (FED) politikaları, ülkenin ekonomik gündeminin en önemli maddelerinden biri olmaya devam etmektedir. FED tarafından ABD'de üretkenliğin ve yatırım oranının çok düşük bir büyüme kaydettiğini ve herkesin daha yüksek bir büyüme potansiyeli görmek istediği belirtilmiştir. Bu bağlamda, 2017 içerisinde 2 kez daha faiz artırımının doğru olabileceği ifade edilmiştir.

Fitch Ratings, ABD'nin kredi notu ve görünümünü açıklayarak ülkenin yerli ve yabancı para cinsinden kredi notunun AAA seviyesinde korunduğu, görünümünün de durağan olduğunu bildirmiştir. Açıklamada ayrıca ABD'nin, dünyanın en dinamik ve teknolojik olarak en ileri ekonomilerinden biri olduğuna işaret edilmiş, ülkenin güçlü kurumlara ve elverişli iş ortamına sahip olduğu belirtilmiştir.

ABD imalat PMI değeri, Mart'ta 53,3 düzeyine gerileyerek son 6 ayın en düşük değerini almıştır.

EURO BÖLGESİ – AB

İngiltere'nin Brexit uygulaması, AB'nin önde gelen gündem maddelerinden biri olmaya devam etmektedir. Ayrılma kararının uygulanmaya başlamasıyla birlikte, AB'nin bölünmezliğine ilişkin güven giderek daha da sarsılırken, ilerleyen sürecin iki taraf için de olumsuz siyasi ve ekonomik gerginliklere yol açması beklenmektedir. Ayrılık kararı sebebiyle İngiltere ile AB arasındaki ticari ilişkilerin de yeniden müzakere edilecek olması, bölgesel olduğu kadar küresel ticari ilişkileri de yeni bir boyuta taşıyacaktır.

Euro Bölgesi'nde ekonomik güvenin Mart'ta beklentilerin aksine düşmesi, bölgedeki ekonomik toparlanmanın politik belirsizliklerden etkilendiğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, tüketicilerin önceki dönemlerdeki siyasi olaylardan farklı olarak Brexit kararına ve artan politik belirsizliklere daha fazla tepki verdikleri anlaşılmaktadır.

Euro Bölgesi imalat PMI değeri, bir önceki aya göre hafif bir artışla 56,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

ALMANYA

Almanya'da TÜFE, Mart'ta bir önceki aya göre %0,2, geçen yılın aynı ayına göre %1,6 yükselmiştir. Enflasyon rakamları, böylece Avrupa Merkez Bankası'nın Euro Bölgesi'nde fiyat istikrarını sağlamak için hedeflediği "%2'nin hemen altında ancak %2'ye yakın" düzeye uyumlu olduğunu göstermektedir.

Bir diğer önemli gösterge olan dış ticarete ise Şubat'ta 104,9 milyar Euro'luk ihracat, 83,8 milyar Euro'luk ithalat kaydedilmiştir. Böylece dış ticaret fazlası 21 milyar Euro'yla beklentilerin üzerinde gerçekleşmiştir. Belirsizliklerin sürdüğü bir dönemde, dış ticaret fazlasının beklentilerin üstünde gerçekleşmesi olumlu bir gösterge niteliğindedir.

Almanya imalat PMI değeri Mart'ta, yeni bir rekorla son 71 ayın en yüksek değerini almış ve 58,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

JAPONYA

Japonya'da güncel veriler itibariyle iflas eden şirket sayısı yıllık %9,2 artışla 807'ye yükselmiştir. Bir önceki aya göre artış ise %21,5 oranında gerçekleşmiştir. Batık borçlar yıllık bazda %8,2, aylık bazda ise %46,4 artışla 169,5 milyar Yen olmuştur. İflas ve borç miktarındaki beklenmedik artış, ülkenin geçen yıl etkisini gösteren ekonomik sıkıntılardan olumsuz etkilendiğini göstermektedir.

Ülke ekonomisinin önemli gündem maddelerinden biri de fiyat istikrarına ilişkin politikalar olmaya devam etmektedir. Japonya Merkez Bankası Başkanı Kuroda, tüketici fiyatlarının %2'lik enflasyon hedefinden hala uzak olduğunu ve fiyat istikrarı hedefini yakalamak için gevşek para politikasının devam ettirilmesi gerektiğini açıklamıştır.

Japonya imalat PMI değeri Mart'ta bir önceki aya göre hafif bir düşüşle 52,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Çin ekonomisi 2017'nin ilk çeyreğinde beklentileri aşarak %6,9 büyüme kaydetmiştir. Beklentileri aşan büyümede sanayi üretiminin hızlanması, yatırımların artması ve perakende satışlarındaki sıçrama etkili olmuştur. Ekonomi uzmanlarınca yapılan sektörel bazlı değerlendirmede, gayrimenkul ve emlak piyasasının başarısının da büyümede etkili olduğu ifade edilmiştir.

Çin'de ihracat Mart'ta beklentileri aşarak küresel talebin artması ile birlikte son iki yılın en hızlı artışını gerçekleştirmiş, ithalat ise bir önceki aya göre daha ılımlı bir artış göstermiştir.

Bunun sonucunda, dış ticaret fazlası artmış ve 24 milyar Dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu veriler itibariyle, dış ticaretin ilk çeyrekte güçlü ve istikrarlı olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, küresel ölçekteki belirsizlikler gelecek dönemlerdeki istikrara ilişkin şüphe uyandırmaktadır.

Çin'de imalat PMI değeri, bir önceki aya göre hafif bir düşüşle 51,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

GÜNEY KORE

Güney Kore bir taraftan yolsuzluk skandalının getirdiği iç siyasi karışıklıklarla uğraşırken, bir taraftan da Kuzey Kore'nin küresel ölçeğe taşınan geriliminin etkileriyle yüzleşmektedir.

Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye savaş tehdidini bir kez daha dile getirmesi küresel ölçekte huzursuzluklara sebep olmaktadır. ABD'nin Güney Kore'nin yanında yer alması ve Kuzey Kore'ye karşı sert açıklamalarda bulunması, uluslararası ilişkilerin dinamiklerini göstermesi açısından dikkat çekicidir.

Japonya'nın da ABD tarafında yer aldığı ifade eden açıklamalara yer vermesi, Güney Kore'nin siyasi atmosferi kadar ekonomik ilişkilerini de etkileyebilecektir.

Güney Kore imalat PMI değeri Mart'ta bir önceki aya göre gerileme kaydederek 48,4 düzeyinde gerçekleşmiş ve son 4 ayın en düşük değerini almıştır.

HİNDİSTAN

Hindistan'ın ihracatı Mart'ta yaklaşık son 6 yılın en dikkat çekici artışını gerçekleştirmiştir. İhracatın artmasında özellikle petrol, tekstil, mühendislik ürünleri, değerli taşlar ve kuyumculuk sektörleri etkili olmuştur. Ancak, aynı dönemde ithalatın daha yüksek bir artış gerçekleştirmesi dış ticaret açığının artmasına sebep olmuştur.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Hindistan'ın mali disiplin politikalarını sürdürmesi halinde ülkedeki kredi profilinin olumlu yönde daha da gelişebileceğini belirtmiştir. Mali disiplinin bu şekilde sürdürülmesi halinde bütçe açığı %3,2'den %2,5 düzeyine kadar gerileyebilecektir. Bununla birlikte, ülke borçlarının GSYİH içindeki payının düşürülmesinin mali disiplinin sürdürülmesinde etkili olduğu açıklanmıştır.

Hindistan imalat PMI değeri Mart'ta son 5 ayın en yüksek değerini alarak 52,5 düzeyinde gerçekleşmiştir.

BREZİLYA

Brezilya Merkez Bankası üst üste 75 baz puanlık faiz artırımının ardından, son gerçekleştirilen toplantıda gösterge faizini 100 baz puan düşürerek %11,25'e indirmiştir. Ekonomik büyümenin desteklenmesi için borçlanma maliyetlerinde yaklaşık sekiz yılın en büyük indirimini yapan Merkez Bankası, ilerleyen süreçte ilave faiz indirimlerinin de gelebileceğini işaret etmiştir.

Ülke gündeminde ekonomik sıkıntılar kadar siyasi çalkantılar da etkili olmaya devam etmektedir. Brezilya Federal Yüksek Mahkemesi'nin kabinedeki sekiz bakan hakkında yolsuzluk soruşturması açılmasına izin vermesi siyasi çalkantıları zirveye taşırken, Devlet Başkanı Michel Temer pek çok bakanın istifa edebileceğini açıklamıştır.

Brezilya imalat PMI değeri Mart'ta bir önceki aya göre dikkat çekici bir artış kaydederek 49,6 düzeyinde gerçekleşmiş ve 25 ayın en yüksek değerini almıştır.

RUSYA

Rusya'dan net sermaye çıkışı, 2017 ilk çeyreğinde %75 artarak 8,8 milyar Dolar'dan 15,4 milyar Dolar'a çıkmıştır. Sermaye çıkışı ağırlıklı olarak bankacılık sektöründen kaynaklanmıştır. Diğer taraftan, ana ihracat ürünü petrolün fiyatında yaşanan yükselişin olumlu etkisiyle ülkenin cari hesap fazlası, geçen yıla kıyasla %75 artarak 22,8 milyar Dolar'a çıkmıştır.

Rusya Enerji Bakanlığı OPEC ile varılan anlaşma sonrası yapılan kısıtlamalara rağmen Rusya'da petrol üretiminin bu yıl rekor seviyeye ulaşarak 549 milyon tona çıkacağını Bu bağlamda, geçen yıl istikrarlı bir büyüme kaydeden petrol üretiminde bu yıl da ciddi bir artış gerçekleşecektir.

Bu bağlamda, petrol fiyatlarındaki dalgalanmaların ve küresel eğilimlerin Rusya ekonomisi üzerinde etkili olmaya devam edeceği anlaşılmaktadır.

Rusya imalat PMI değeri Mart'ta bir önceki aya göre önemli bir değişiklik göstermeyerek 52,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE

Türkiye Nisan ayını büyük ölçüde anayasa referandumunun getirdiği siyasi atmosfer içinde geçirmiştir.

Moody's Türkiye'nin büyüme tahminini yukarı yönlü revize etmiştir. Kurum söz konusu revizyonun %2,9 ile beklentilerin üzerinde gerçekleşen 2016 büyüme verisinin ardından yapıldığını açıklamıştır. Bu bağlamda büyüme tahmini 2017 için %2,2'den %2,6'ya, 2018 için %2,7'den %2,9'a yükseltilmiştir.

Büyüme tahminlerine ilişkin bir diğer revizyon ise ABD'li yatırım bankası Goldman Sachs tarafından yapılmıştır ve 2017 büyüme tahmininin yükseltildiği duyurulmuştur. Açıklama doğrultusunda, 2017'nin ilk çeyreğine ilişkin büyüme beklentisinin %2,6 olduğu belirtilmiş, yıllık büyüme beklentisi ise %1,8'den %2,3'e çıkarılmıştır.

Türkiye imalat PMI değeri Mart'ta bir önceki aya göre dikkat çekici bir artışla 52,3 düzeyinde gerçekleşmiş ve Şubat 2014'ten beri en güçlü iyileşmeye işaret etmiştir.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

BÜYÜME

	Dönem	Cari fiyatlarla			Yerleşik hanehalklarının ve hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların tüketimi (%)	Devletin Nihai Tüketim Harcamaları (%)	Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu (%)	Mal ve Hizmet İhracatı (%)	(Eksi) Mal ve Hizmet İthalatı (%)
		Cari fiyatlarla GSYH (Milyon TL)	Gelişme hızı (%)	İmalat Sanayi Gelişme hızı (%)					
2015	I	497.242	10,2	6,2	6,2	-5,2	3,3	2,5	3,8
	II	562.546	15,5	13,9	6,9	7,4	13,4	4,2	2,4
	III	632.000	15,2	13,1	3,7	0,9	9,1	4,7	0,5
	IV	645.743	15,8	21,0	5,4	11,6	10,4	5,2	0,4
	Yıllık	2.337.530	14,3	13,8	5,5	4,1	9,2	4,2	1,7
2016	I	561.185	12,9	16,3	0,9	10,5	6,6	1,4	2,7
	II	632.912	12,5	13,2	4,1	14,4	3,8	-1,9	7,2
	III	662.026	4,8	1,8	-1,7	5,6	0,5	-9,3	2,1
	IV	734.393	13,7	11,6	5,7	0,8	2,0	2,3	3,3
	Yıllık	2.590.517	10,8	10,6	2,3	7,3	3,0	-2,0	3,9

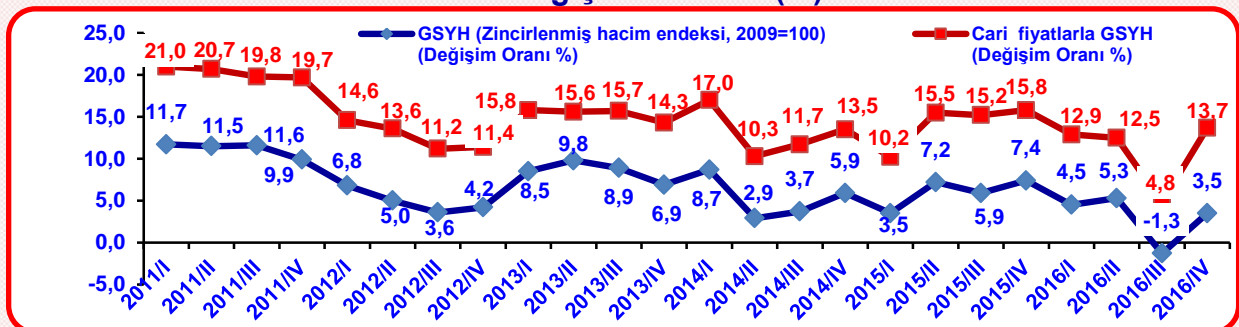
Hem küresel hem de ülke içinde yaşanan olumsuzluklara rağmen, 2016 yılı dördüncü çeyreğinde piyasa beklentilerini aşarak %3,5 oranında, 2016 yılında ise, %2,9 oranında büyüme gerçekleşmiştir. Büyümede yılın son çeyreğinde iyileşme görülsede, genel olarak bakıldığında hedeflerden çok uzak olan, düşük performanslı bir büyüme gözlenmiştir. 2016 yılı son çeyrekte kamu harcamaları sınırlı kalırken, özel tüketim harcamaları %3,4 puan ile katkı sağlamıştır. Ayrıca bazı sektörlerde uygulanan vergi avantajları da hanehalkı tüketimini arttırarak tüketim harcamalarında etkin rol oynamıştır. Kamu ve özel tüketim harcamaları arasında bir dengelenme de söz konusu olmuştur. Aynı dönemde net ihracatın olumsuz yansımalarının yanında yatırımlarda olumluya dönük bir hava hakim olacağı izlenimi vermiştir.

2016 yıl genelinde yatırımlarda ülkedeki yaşanan siyasi ve ekonomik belirsizlikler ve güvensizlik ortamı düşük seyre yol açmıştır. Aynı zamanda ihracatın aşağı yönlü ve ithalatın yukarı yönlü seyri ile net ihracatın büyümeye aşağı doğru çekmesine neden olmuştur. Özellikle imalat sanayindeki toparlanma ile sanayi sektörü %5 oranında artarak büyümeye 1 puan ve yıllık bazda 0,9 puan katkı sağlamıştır. Ayrıca yüksek kur artışlarının da etkisiyle sanayi sektörü iç talebe yönelerek büyümüştür.

Bunun yanında tarım sektöründe, yılın ilk 3 çeyreğindeki sürdürdüğü daralmanın ardından son çeyrekte toparlanma gözlenmiştir. 2016 yılında ise, dış ticaretteki düşüş ile yüksek baz etkisiyle %4,1 oranında daralmış ve büyümeye 0,3 puan olumsuz yansımıştır. İnşaat sektörü de 2016 yılı son çeyrekte %3,7 oranında artışla 0,3 puan ile büyümeye olumlu etki etmiştir. Yıllık bazda %7,2 oranında genişleyen inşaat sektörü büyümeye 0,5 puan artırıcı etki yaratmıştır. Hizmetler sektörü yılın son çeyreğinde %3 oranında genişleyerek 1,6 puan katkı koymuştur. Yıllık bazda ise 1,3 puan ile büyümeye en büyük katkıyı sağlayan sektör hizmetler sektörü olmuştur.

2016 yılı büyümesi beklentilerin üzerinde gerçekleşse de, geniş vadede en zayıf performansını göstermiştir. TL'nin giderek değer kaybetmesinin de etkisiyle, 2016 yılı kişi başı milli gelir 10 bin 807 Dolara kadar düşmüştür. Ekonomik faaliyetlerin yavaşlaması ve turizm gelirlerindeki süregelen düşüş cari açığı artırıcı etki yaratmıştır. Kamunun ekonomiyi destekleyici adımları yetersiz kalmış ve bütçe açığı üzerinde çok etkili olamamıştır. Bu dönemde AB tanımlı borç stokundaki genişlemeyle birlikte borç stoku yükselmiştir. Yine tüm bunlara rağmen Türkiye sağlam bir duruş sergileyerek ileride toparlanma sinyalleri vermeyi başarmıştır.

Yıllık Değişim Oranları (%)

ENFLASYON

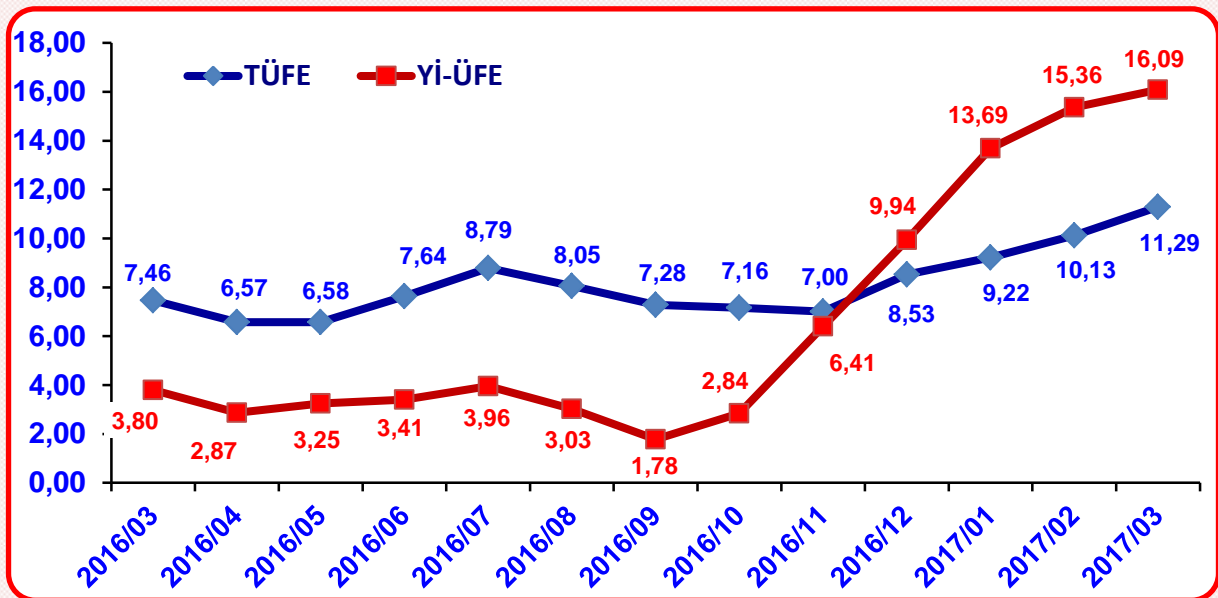
%	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Mart	7,46	11,29	3,80	16,09	6,64	25,76
Yıllık	7,96	8,21	5,64	6,89	10,70	10,44
Yıllık Ort.	7,96	8,21	5,64	6,89	10,70	10,44
Aylık	-0,04	1,02	0,40	1,04	-0,73	0,48

2017 yılı Mart ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %11,29, Yİ-ÜFE'de %16,09 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %1,02 oranında ve Yİ-ÜFE'de %1,04 oranında artış yaşanmıştır.

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %21,71 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; ulaştırma %17,69, sağlık %13,28, gıda ve alkolsüz içecekler %12,53, çeşitli mal ve hizmetler %12,51 ile en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %11,28 ve on iki aylık ortalamalara göre %8,79 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşımacılığı sektörü %0,37 oranında, imalat sanayi sektörü %1,35 oranında ve su sektörü %0,66 oranında artarken, elektrik ve gaz sektörü %2,69 oranında düşmüştür. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %18,01 olmuştur.

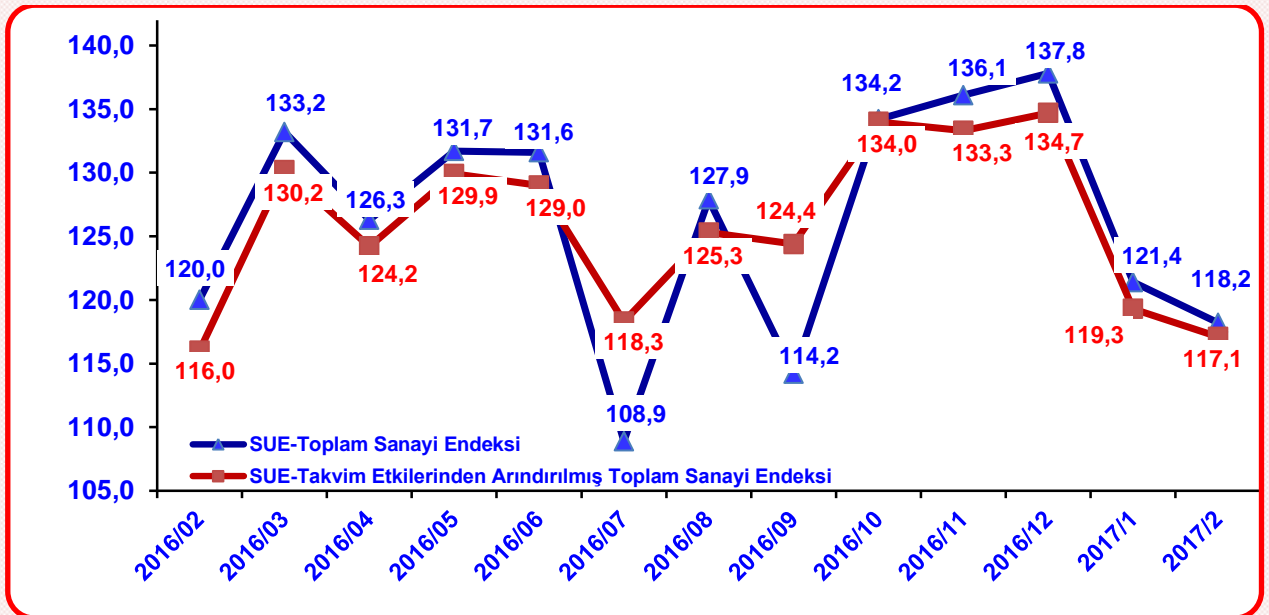
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

ŞUBAT 2017 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	118,2	-1,7	117,1	1,0	129,1	-0,4
Madencilik ve Taşocakçılığı	87,9	-15,1	87,1	-13,6	103,4	5,0
İmalat Sanayi	118,8	-2,3	117,6	0,7	130,0	-0,9
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	129,1	8,2	128,5	9,4	136,3	0,6

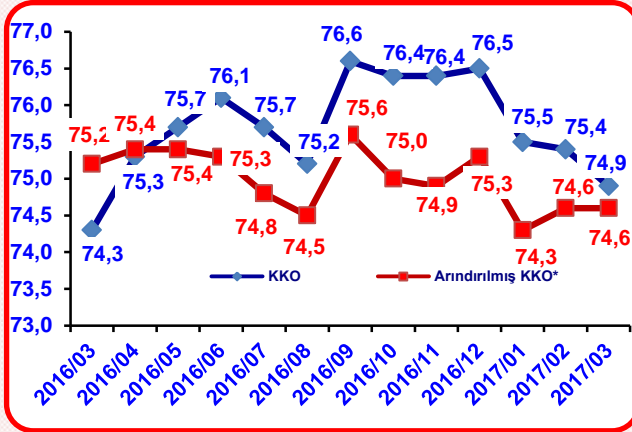
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2017 yılı Şubat ayında %1,7 oranında azalış göstermiştir.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda %1,0 oranında yükselmiştir. 2017 yılı Şubat ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, madencilik ve taşocakçılığı sektörü %13,16 oranında azalırken; imalat sanayi sektörü %0,7 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü %9,4 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2017 yılı Şubat ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en yüksek azalış; %4,6 ile sermaye malında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla azalış ise, %21 ile diğer ulaşım araçları imalatında gerçekleşmiştir. Bu azalışı, %11,4 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı ve kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı izlemiştir. En yüksek artış; %6,9 ile içeceklerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %5,8 ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı ve %4,3 ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2017 yılı Mart ayında Kapasite Kullanımı bir önceki aya göre 0,50 puan azalarak %74,9 oranında gerçekleşerek aşağı yönlü eğilimini sürdürmüştür.

Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %84,1, motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı %81,5, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı %80,4 ve ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) %78,1 ile 2017 yılı Mart ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

Ocak 2016-2017	Toplam	
	2016	2017
15 yaş ve daha yukarı yaşta kişiler		
Nüfus (Bin kişi)	58.366	59.493
İşgücü (Bin kişi)	29.565	30.658
İstihdam (Bin kişi)	26.275	26.672
Tarım	4.812	4.893
Tarım dışı	21.463	21.780
İşsiz (Bin kişi)	3.290	3.985
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	28.802	28.835
İşgücüne katılma oranı (%)	50,7	51,5
İstihdam oranı (%)	45,0	44,8
İşsizlik oranı (%)	11,1	13,0
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,0	15,2
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	55,4	56,5
İstihdam oranı (%)	49,2	49,0
İşsizlik oranı (%)	11,3	13,3
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,0	15,3
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	19,2	24,5
Ne Eğitimde ne istihdamda olanların oranı*	23,5	24,3

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaşta kişilerde 2017 yılı Ocak ayında işsizlik oranı geçen yılın aynı ayına göre 1,9 puan artışla %13 oranında gerçekleşmiştir. İşsizlik oranı; erkeklerde %11,9 kadınlarda %15,4 oranında kaydedilmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %15,2, işsiz sayısı 3 milyon 985 bin kişidir. Genç nüfusta işsizlik oranı %24,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2017 yılı Ocak ayında işsizlik oranı, Şubat 2010'dan buna yana, son 7 yılın en yüksek seviyesine ulaşarak rekor kırmıştır.

2017 yılı Ocak ayında istihdam edilenlerin %18,3'ü tarım, %19,8'i sanayi, %6,5'i inşaat ve %55,4'ü hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Ocak 2017	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.022	2.791	1.650	10.067	18.530
Kadın	1.251	2.102	81	4.708	8.142
Toplam	5.274	4.893	1.731	14.775	26.672

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Şubat		12 Aylık Kümülatif 2017
	2016	2017	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-1.963	-2.527	-33.747
SERMAYE HESABI	0	0	-8
FİNANS HESABI	359	-2.611	-24.542
Doğrudan Yatırımlar (net)	-272	-270	-8.716
Portföy Yatırımlar (net)	-1.166	-907	-8.704
Diğer Yatırımlar (net)	1.151	-2.010	-5.847
Rezerv Varlıklar (net)	646	576	-1.275
Net Hata ve Noksan	2.322	-84	9.213

Kaynak: TCMB

Cari işlemler açığı 2017 yılı Şubat ayında geçen yılın aynı ayına göre %28,7 artarak 2,5 milyar Dolar ile piyasa beklentileri doğrultusunda gerçekleşmiştir. İhracattaki azalış ile ithalattaki artışı dış ticaret açığının yıllık bazda %28,1 oranında yükselmesinde etkili olmuştur. 2017 yılı Şubat ayında turizm gelirlerinde düşüşün devam etmesine rağmen, giderlerde azalış meydana gelmesiyle net turizm gelirlerinde yükselme görülmüştür. Net turizm gelirleri cari açığı azaltıcı yönde baskılsa da, dış ticaret açığın yukarı yönlü ivme kazanması cari açıktaki genişlemede etkin rol oynamıştır. 12 aylık kümülatifte ise, cari açık geçen yılın aynı ayına göre %10,1 oranında artarak 33,7 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

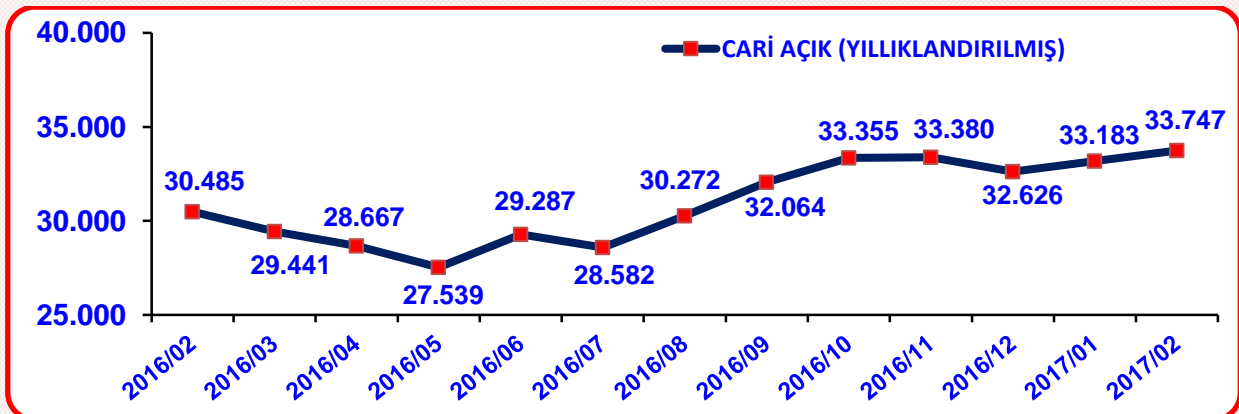
Doğrudan yabancı sermaye girişi 2017 yılı Şubat ayında 457 milyon Dolar gerilemiş olup, net doğrudan yatırımlar 2015 yılı Kasım ayından bu yana 270 milyon Dolar ile en düşük seviyede gerçekleşerek düşüş eğilimini sürdürmektedir.

Portföy yatırımları ivme kaybetmeye devam ederek, net sermaye girişi 2017 yılı Şubat ayında 907 milyon Dolara gerilemiştir.

Diğer yatırımlarda son iki aydır sermaye çıkışı yaşanırken, 2017 yılı Şubat ayında 2 milyar Dolarlık sermaye girişi gerçekleşerek cari açığın finansmanına katkı sağlamıştır.

Cari açığın finansmanında etkili olan rezerv varlıklarda 2017 yılı Şubat ayında 576 milyon Dolar artış gerçekleşmiştir. Net hata ve noksan kaleminde sınırlı da olsa 84 milyon Dolar ile sermaye çıkışı devam etmiştir.

Net altın ithalatının artış eğiliminde olması, turizm gelirlerinde zayıf seyrin devam etmesi ve enerji fiyatlarının yükseliş eğiliminde olması ile önümüzdeki dönemlerde cari açığın olumsuz yönde baskılanacağı beklenmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi	Ekonomi Güven Endeksi
2016			
Mart	106,0	67,0	93,1
Nisan	110,1	68,5	91,0
Mayıs	109,8	68,8	94,1
Haziran	106,8	69,4	94,8
Temmuz	108,0	67,0	98,9
Ağustos	103,6	74,4	92,3
Eylül	106,5	74,3	97,0
Ekim	101,7	74,0	94,4
Kasım	103,7	68,9	95,1
Aralık	98,4	63,4	89,2
2017			
Ocak	97,0	66,9	85,7
Şubat	105,3	65,7	91,5
Mart	108,1	67,8	96,1

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2017 yılı Mart ayında, 2,8 puan artarak 108,1 seviyesinde yükseliş eğilimini sürdürmüştür. Bu duruma hükümetin reel sektöre yönelik atmış olduğu adımların etkisini görmekteyiz.

Tüketici Güven Endeksi, 2017 yılı Mart ayında bir önceki aya göre %3,2 oranında artarak 67,8 seviyesine yükselmiştir.

Ekonomi Güven Endeksi 2017 yılı Mart ayında bir önceki aya göre %5 oranında artarak 96,1 seviyesine ulaşmıştır. Endekste bu artış hizmetler, imalat sanayi ve inşaat sektörlerinden kaynaklanmıştır.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

2016 yılı Ocak-Mart döneminde 46 milyon TL fazla veren bütçe, 2017 yılı Ocak-Mart döneminde 14,9 milyar TL açık vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %9,9 oranında artarak 144,7 milyar TL, bütçe giderleri ise, %21,3 oranında artarak 159,7 milyar TL olarak kaydedilmiştir.

2017 yılı Ocak-Mart döneminde vergi gelirleri; bir önceki yılın aynı ayına göre %12 oranında artarak 121,6 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderler %22,2 oranında artarak 140,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı Ocak-Mart döneminde 16,5 milyar TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı ayında 3,9 milyar TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	OCAK-MART		Değişim Oranı (%)
	2016	2017	
Bütçe Giderleri	131.667	159.657	21,3
Faiz Hariç Giderler	115.201	140.832	22,2
Faiz Giderleri	16.466	18.824	14,3
Bütçe Gelirleri	131.714	144.735	9,9
Vergi Gelirleri	108.543	121.616	12,0
Bütçe Dengesi	46	-14.922	-32.317
Faiz Dışı Denge	16.512	3.902	-76,4

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Şubat	2016	21.913		29.031		20.219		-7.118		75,5
	2017	23.387	6,7	31.406	8,2	23.483	16,1	-8.019	12,7	74,5
Şubat	2016	12.367		15.578		10.488		-3.211		79,4
	2017	12.127	-1,9	15.820	1,6	11.598	10,6	-3.693	15,0	76,7

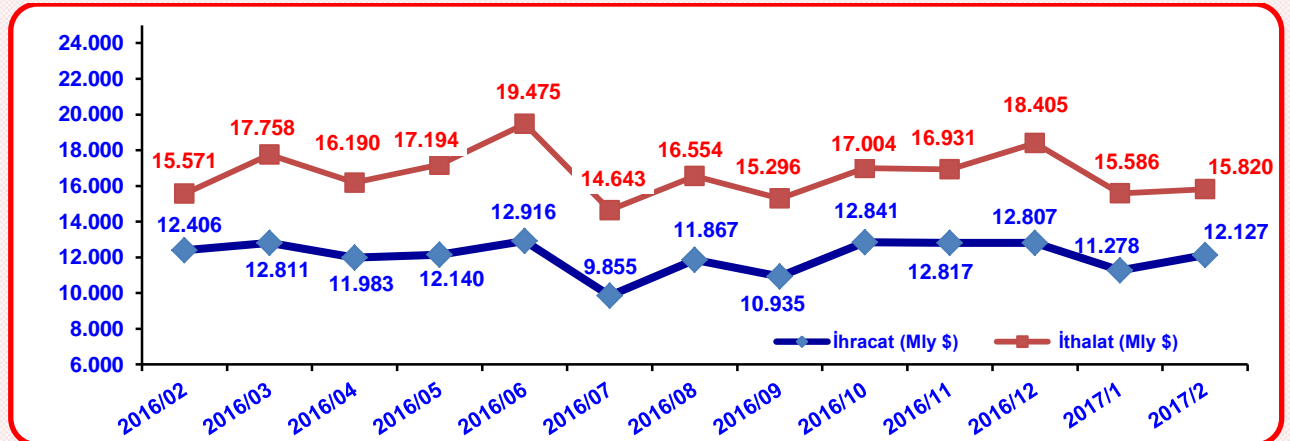
2017 yılı Şubat ayında ihracat, 2016 yılı Şubat ayına göre %1,9 oranında azalarak 12,1 milyar Dolar, ithalat da %1,6 oranında artarak 15,8 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığı, 2017 yılı Şubat ayında %15 oranında artarak 3,6 milyar Dolara, 2017 yılı Ocak-Şubat döneminde ise, geçen yılın aynı dönemine göre %12,7 oranında artarak 8 milyar Dolara yükselmiştir. 2017 yılı Ocak-Şubat döneminde ihracat, 2016 yılı aynı dönemine göre, %6,7 oranında artarak 23,3 milyar Dolar, ithalat da %8,2 oranında artarak 31,4 milyar Dolar seviyesine ulaşmıştır.

2016 yılı Şubat ayında %46,3 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2017 yılı Şubat ayında %45,7 olmuş; 2017 yılı Şubat ayında, 2016 yılının aynı ayına göre, AB'ye yapılan ihracat %3,2 oranında azalarak 5,5 milyar Dolar kaydedilmiştir.

2017 yılı Şubat ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.863 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (974 milyon \$); "kıymetli ve yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (965 milyon \$); "demir ve çelik" (741 milyon \$) ve "örme giyim eşyası ve aksesuarları" (669 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (2.890 milyon \$); "Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.767 milyon \$); "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.391 milyon \$); "Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.077 milyon) ve "demir ve çelik" (982 milyon \$); ile en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2017 yılı Şubat ayında İzmir'in ihracatı 2016 yılının aynı ayına göre, %0,18 oranında artarak 683 milyon Dolar, ithalatı da %0,15 oranında artarak 697 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.

2017 yılı Şubat ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2016 yılının aynı ayına göre, %0,71 oranında azalarak 1,15 milyar Dolar, ithalatı da %0,43 oranında azalarak 1,10 milyar Dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU-TÜRKİYE

BÜYÜME	2012	2013	2014	2015	2016	2016/IV
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon TL)	785.721	821.937	800.107	719.620	2.590.517	734.393
Büyüme Oranı (Zincirlenmiş Hacim End. göre) (%)	4,79	8,49	5,17	6,06	2,9	3,5
İmalat Sanayi (Zincirlenmiş Hacim End.) (%)	2,26	9,31	6,10	5,86	3,9	4,4
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.17
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	24.821	25.524	25.933	26.621	27.205	26.672
İstihdam Oranı (%)	43,6	44,0	45,5	46,0	46,3	44,8
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.518	2.747	2.853	3.057	3.330	3.985
İşsizlik Oranı (%)	9,2	9,7	9,9	10,3	10,9	13,0
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	11,5	12,0	12,0	12,4	13,0	15,2
ENFLASYON (%)	2012	2013	2014	2015	2016	Mar.17
Yi-ÜFE (yıllık)	2,45	6,97	6,36	5,71	9,94	16,09
YD-ÜFE (yıllık)	-1,13	16,15	2,63	10,9	17,73	25,76
TÜFE (yıllık)	6,16	7,4	8,17	8,81	8,53	11,29
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.17
İhracat	152.462	151.803	157.643	143.883	142.606	11.278
İthalat	236.545	251.661	242.184	207.199	198.602	15.586
Dış Ticaret Dengesi	-84.083	-99.858	-84.540	-63.317	-55.996	-4.309
Cari İşlemler Dengesi	-48.497	-64.940	-45.846	-32.105	-32.605	-2.762
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Şub. 17
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	61.792	95.071	64.765	99.338	97.598	13.481
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	4.007	4.649	3.940	4.544	5.146	994
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Şub. 17
Kurulan Şirket Sayıları	107.219	108.930	126.635	114.691	106.452	20.929
Kapanan Şirket Sayıları	47.978	37.273	39.051	32.762	31.938	7.630
ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIMLAR	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.17
Şirket Sayısı (Adet)	4.258	3.780	4.705	5.601	5.581	347
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	13.628	12.896	12.828	17.550	12.273	601
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.17
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-136	-171	-180	-178	-202,8	-201,1
BORÇLANMA (Milyar \$)	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dış Borç Stoku	304	339	389	402	398	404
Kamu	94	104	116	118	113	119
Özel	200	228	268	282	284	284
KREDİLER (Milyar \$)	2012	2013	2014	2015	2016	Şub.17
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	170,7	197,9	212,2	214,7	217,1	217,7
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ	2012	2013	2014	2015	2016	Şub.17
(Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış						
Toplam Sanayi	2,5	3,4	3,5	3,1	1,8	1,0
İmalat Sanayi	2,2	4,4	3,1	3,6	1,4	0,7
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2012	2013	2014	2015	2016	Mar.17
Kapasite Kullanım Oranı	74,2	74,6	74,4	74,7	75,6	74,9
GÜVEN ENDEKSLERİ	2012	2013	2014	2015	2016	Mar.17
Reel Kesim Güven Endeksi	106,3	108,1	107,1	103,9	105,2	108,1
Tüketici Güven Endeksi	75,8	76	72,5	66,3	69,5	67,8
Ekonomi Güven Endeksi	104,2	107,9	94,1	88,6	93,8	96,1
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2012	2013	2014	2015	2016	Şub.17
Sanayi Ciro Endeksi (Arındırılmamış)	140,1	153,1	172,7	187,2	200,4	217,6
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Mar.17
Bütçe Dengesi	-28.791	-18.449	-22.666	-22.606	-29.258	-14.922
PROTESTOLU SENET	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.Şub.17
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.075	1.092	1.004	1.000	1.017	155
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	6.949	7.494	8.221	10.081	12.288	2.205
KARŞILIKSIZ ÇEK	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Mar.17
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	943	748	674	776	778	148
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	406	298	234	218	183	23
BORSA VE DÖVİZ	2012	2013	2014	2015	2016	Nis.17
BIST 100 Endeksi	64.982	77.314	76.306	79.901	77.587	90.654
Euro/\$	1,29	1,33	1,33	1,11	1,11	1,64

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU-İZMİR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NÜFUS-GÖÇ										
Nüfus (Bin)	3.451	3.525	3.606	3.624	3.662	4.061	4.113	4.168	4.223	-
Nüfusun TR Nüfusu İçindeki Payı (%)	4,8	4,9	4,9	4,8	4,8	5,3	5,3	5,3	5,3	-
Nüfus Artış Hızı (‰)	15,0	18,9	20,6	4,1	10,1	13,8	12,7	13,4	13,1	-
TR Nüfus Artış Hızı (‰)	13,1	14,5	15,9	13,5	12,0	13,7	13,3	13,4	13,5	-
Net Göç Hızı (‰)	7,20	6,97	2,91	2,26	2,46	3,45	5,6	5,0	5,6	-
ISO 500 BÜYÜK İÇİNDEKİ ÜYE SAYISI	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	48	52	56	55	58	59	59	60	-	-
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	1.171	1.170	1.303	1.410	1.424	1.514	1.504	1.483	1.566	-
Sanayi İstihdamının Payı (%)	31,5	28,0	30,4	30,7	31,6	31,8	31,7	32,0	47,6	-
Kadın İstihdamı (Bin Kişi)	314	346	397	422	432	490	466	470	513	-
Kadın İstihdamının Oranı (%)	26,8	29,6	30,5	29,9	30,3	32,4	31,0	28,3	30,7	-
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	156	227	231	243	247	276	243	262	254	-
İşsizlik Oranı (%)	11,8	16,2	15,1	14,7	14,8	15,4	13,9	15,0	14,0	-
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	12,4	17,2	16,4	16,2	15,9	17,0	15,0	16,1	15,2	-
ENFLASYON (%)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/3
TÜFE (yıllık)	5,84	8,91	7,25	10,15	6,03	7,94	8,54	9,83	8,93	11,8
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2
İhracat	7.823	6.119	6.682	8.072	8.659	9.484	9.624	8.308	8.370	694
İthalat	8.313	6.268	8.419	10.621	10.577	10.367	9.950	8.846	8.809	758
Dış Ticaret Dengesi	-490	-149	-1.737	-2.550	-1.918	-883	-326	-538	-439	-64
İhracatçı Firma Sayısı (Adet)	3.917	3.694	3.920	4.107	4.269	4.438	4.226	4.529	4.600	2.131
İhracatın TR İhracatı İçindeki Payı (%)	5,9	6,0	5,9	6,0	5,7	6,1	6,1	5,8	5,9	6,1
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/1
Kapasite Kullanım Oranı	57	51	62,25	70	63	60	55	64	63	-
PROTESTOLU SENETLER	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2
Protesto Edilen Senet Sayısı (Adet)	74.760	77.761	55.098	31.131	38.952	43.347	43.406	44.232	47.497	7.483
Protesto Edilen Senetlerin TR İçindeki Payı (%)	4,7	4,9	4,5	3,4	3,6	4,0	4,3	4,4	4,7	4,8
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	391	459	319	245	367	463	510	571	775	108
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2
Belge Adedi	136	105	167	188	209	215	186	208	230	49
Yatırım (Milyon TL)	1.011	651	1.890	2.443	9.042	1.655	4.016	3.145	1.810	2.211
Teşvikli Sabit Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	4,04	2,39	3,01	4,55	15,66	1,76	6,5	3,1	1,9	16,4
Bölgesel Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	-	4,0	1,9	3,2	2,8	2,2	5,2	4,9	1,9	26,5
ENERJİ TÜKETİMİ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/3
Doğalgaz Tük. (Milyon stdm ³)	2.342	1.957	2.342	2.736	2.704	2.739	2.327	3.214	4.299	1.229
MALİ / FINANS	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/3
Bütçe Gelir/Gider	4,17	3,59	3,99	4,05	4,34	4,36	4,20	4,28	4,2	4,5
Vergi Gelirlerinin TR İçindeki Payı (%)	10,54	10,20	10,77	10,86	11,77	11,14	10,54	11,1	11,4	11,3
Mevduatın Krediyeye Dönüşüm Oranı (%)*	74,6	72,4	87,9	102,5	110,2	123,9	122,2	120,6	111,5	-
Toplam Mevduatların TR İçindeki Oranı (%)*	6,2	6,2	5,9	5,8	5,7	5,5	5,2	5,6	5,7	-
Toplam Kredilerin TR İçindeki Oranı (%)*	6,4	6,0	5,9	6,1	5,9	6,0	5,2	5,2	4,9	-
KAMU YATIRIM TAHSİS PAYI (%)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	2,12	1,80	1,35	1,67	1,59	2,29	2,62	2,63	2,30	-
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2
Kurulan Şirket Sayısı	3.094	2.710	3.253	3.277	2.112	2.928	3.414	4.027	3.962	748
Kurulan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,4	6,3	6,5	6,1	5,7	6,0	5,9	6,0	6,2	6,4
Kapanan Şirket Sayısı	805	803	860	943	1.094	1.095	991	740	644	153
Kapanan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	7,7	7,7	7,5	7,2	7,7	7,0	7,1	6,1	5,8	5,7
YABANCI SERMAYELİ FİRMALAR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/1
Yabancı Sermayeli Firma Sayısı	1.256	1.391	1.540	1.682	1.800	1.944	2.100	2.239	2.422	2.430
Yabancı Serm. Firmaların TR İçindeki Payı (%)	6,0	5,9	6,0	5,7	5,5	5,3	5,1	4,8	4,6	4,5
MARKA-PATENT SAYISI	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2
Marka Tescil Sayısı (Adet)**	1.983	2.302	1.931	2.146	3.234	4.096	4.366	4.323	5.928	1.022
Marka Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	5,6	5,6	6,0	6,0	6,2	6,0	6,0	6,2	7,1	6,6
Patent Tescil Sayısı (Adet)**	25	21	34	31	42	59	55	86	96	49
Patent Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	7,4	4,6	5,3	3,7	4,1	4,7	4,2	5,0	5,4	6,6
TURİZM	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2
Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi)	1.034	1.057	1.156	1.370	1.368	1.407	1.294	1.201	672	30
Yabancı Turist Sayısının TR İçindeki Payı (%)	3,9	3,9	4,1	4,4	4,4	4,2	3,6	3,3	2,5	1,3
TARIMSAL ÜRETİM	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bitkisel Üretim Değeri (Milyon TL)	2.769	2.675	3.375	3.648	4.100	3.652	5.024	5.940	-	-
Bitkisel Üretim TR İçindeki Payı (%)	1,2	3,9	4,2	4,1	4,7	3,9	5,1	5,0	-	-
İŞ KAZALARI	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/3
İş Kazasında Ölenlerin TR İçindeki Payı (%)	6,0	4,6	5,4	7,5	5,6	6,0	2,6	5,1	3,7	1,4
MOTORLU KARA TAŞITLARI	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2
Motorlu Kara Taşıtlarının TR İçindeki Payı (%)	4,9	6,5	6,4	6,3	6,2	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0

*Çeyreklik açıklanmakta olup, I. çeyrek verileridir. **Tescil değil, başvuru verileridir

ÜLKE İNCELEMELERİ XVI: ESTONYA CUMHURİYETİ

Ekonomik Yapı

Estonya, bölgesinde sahip olduğu merkezi konum ve ulaştırma ağı ile uluslararası ticarete, özellikle Baltık Bölgesi'ne, Rusya Federasyonu'na ve İskandinav ülkelerine açılan önemli bir transit ülke durumundadır. 1,5 milyona varan nüfusuyla Baltık bölgesindeki en büyük ve en gelişmiş ülke konumundadır.

Bağımsızlığını 1991 yılında kazanan Estonya, 90'lı yılları finansal serbestleşme hareketleri ve ticari ilişkilerini geliştirici politikalarla geçirmiştir. Ekonomi ağırlıklı olarak bilişim, hizmetler, sanayi ve ulaşım sektörlerinden güç almaktadır.

2008 global krizinden oldukça olumsuz etkilenen Estonya'nın krizi aşmak için uyguladığı stratejiler ve sıkı mali disiplin politikaları kısa sürede etkilerini göstermiş ve ekonominin toparlanmasını sağlamıştır. Bu olumlu adımların etkisiyle Aralık 2010'da OECD'ye, 2011 yılı başında ise Euro Bölgesi'ne dahil olmak gibi önemli uluslararası ekonomik başarılarına imza atmıştır.

Ülke, 2010'dan sonra sıkı mali politika stratejisi izlemekle birlikte teknoloji ve dijitalleşme yatırımlarına da büyük önem vermiştir. Bu atılımların bir sonucu olarak, e-devlet ve diğer e-hizmetler hızla yaygınlık kazanmış, hayatın hemen her alanının akıllı sistemlerle donatılmasıyla iş hayatı ve gündelik hayat büyük ölçüde dijital ortamdaki sürdürülebilir hale gelmiştir.

Kişi başı bilgisayar kullanımında Avrupa'da ve dünyada ilk sıralarda yer alan Estonya söz konusu dijitalleşme atılımlarıyla, e-devlet sisteminde dünyada ilk sıraya yükselmiştir. Ayrıca, 2014'de dünyada bir ilk olarak, ülkede yatırım yapmak isteyen girişimciler için e-vatandaşlık hizmeti sunmaya başlamıştır. Ülkede yatırım yapmak isteyenler için basit bir prosedürle alınabilen e-vatandaşlık hizmetinden 130'a yakın ülkeden binlerce kişi faydalanmış ve ülkedeki girişimcilik kültürü büyük ölçüde gelişmiştir. Yatırımları ve girişimciliği geliştirici bu politikalar Estonya'nın iş yapma kolaylığı endeksinde, 12./190 sırada yer almasını sağlamıştır.

Estonya izlediği stratejiyle, sanayi üretiminde emek yoğun ürünlerden teknoloji yoğun ürünlere yönelmiştir.

Bu durum, Estonya'yı Çin ve Hindistan gibi ülkelerin yoğun rekabetinden korunmasını ve avantaj kazanmasını sağlamıştır.

Serbest ticaret, düşük vergilendirme ve özelleştirme politikaları, özel sektörün ekonomiye hakim hale gelmesini ve Estonya'nın küresel ticaretle büyük ölçüde bütünleşmesini sağlamıştır. Teşvikler açısından, devlet özellikle yenilikçi ve yaratıcı yüksek teknoloji firmalarını desteklemektedir. Ayrıca, e-vatandaşlık hizmetinden yararlanarak yatırım yapanlara vergisel anlamda büyük kolaylıklar sağlanmaktadır. **Söz konusu teşviklerle Estonya uluslararası vergi rekabet endeksi sıralamasında 1. sırada, ekonomik özgürlükler endeksinde ise 8. sırada yer almıştır.**

Türkiye – Estonya İlişkileri

Türkiye-Estonya ilişkileri, Cumhuriyetimizin kuruluşuna kadar uzanmaktadır. Estonya'nın tekrar bağımsızlığını kazandığı 1991 yılından beri iki ülke arasında siyasi açıdan dostane bir ilişki sürdürülmüştür. 90'lı yıllarda iki ülke arasındaki ticareti geliştirmek adına pek çok anlaşma imzalanmasına rağmen, ekonomik ilişkiler ancak 2000'li yıllara kadar ivme kazanmaya başlamıştır. Özellikle, 2008 yılından sonra ihracatta 3 katlık bir artış yakalanması dikkat çekicidir.

İki ülke arasındaki başlıca ihracat kalemleri tekstil ve mensucat ürünleri, motorlu kara taşıtları, çeşitli makine ve cihazlar iken; başlıca ithalat ürünleri ise demir ve çelik, elektrikli makine ve cihazlar ile mücevherat olarak dikkat çekmektedir.

Türkiye'nin, Estonya'nın birinci turizm destinasyonu konumunda olması karşılıklı ilişkilerin gelişmişliğini ortaya koyan bir diğer önemli göstergedir.

Karşılıklı ilişkilerin gelişmişliğine rağmen Estonya'daki Türk yatırımları hala atıl potansiyel taşımaktadır. Yatırım vaat eden öncelikli alanlar bilgi ve iletişim teknolojileri, havacılık, inşaat, turizm, mobilya, petrokimya sanayi ve tekstil sektörleridir.

ESTONYA ÜLKE PROFİLİ (2015)

Nüfus (Milyon Kişi)	1,3
Nüfus Artış Hızı (%)	0,0
GSYİH (Milyar Dolar)	22,5
GSYİH (%)	1,0
Kişi Başı GSİYH (Dolar)	17.288
Enflasyon Oranı (%)	-0,2
İşsizlik Oranı (%)	6,1
İhracat (Milyar Dolar)	13,2
İhracatta İlk 5 Ülke	İsveç, Finlandiya, Rusya, Letonya, Litvanya
Temel İhracat Ürünleri	Elektrikli makineler, Ahşap Malzemeleri, Mobilya, Diğer makineler, Mineral Yakıtlar
İthalat (Milyar Dolar)	14,9
İthalatta İlk 5 Ülke	Rusya, Finlandiya, Almanya, Çin, Litvanya
Temel İthalat Ürünleri	Elektrikli makineler, Diğer makineler, Motorlu araçlar, Mineral yakıtlar, Plastik
Cari Denge (% GSYİH)	2,1
İmalat Sanayi (% GSYİH)	15,8
Tarım (%GSYİH)	3,7
Hizmetler (%GSYİH)	66,1
Sanayi (% GSYİH)	30,2

Kaynak: IMF, Dünya Bankası

ESTONYA KÜRESEL DIŞ TİCARET PROFİLİ (2015)

İHRACAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)	İTHALAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)
Elektrikli makineler ve ekipmanları	2,8	Elektrikli makineler ve ekipmanları	2,7
Ahşap ve ahşaptan ürünler	1,3	Makina ve aksamaları	1,5
Mobilya	1,1	Motorlu araçlar	1,5
Makina ve aksamaları	1,0	Mineral yakıtlar	1,3
Mineral yakıtlar	1,0	Plastik ve plastik ürünleri	0,6
Motorlu araçlar	0,7	İlaç ve eczacılık ürünleri	0,5
Demir ve çelik ürünleri	0,5	Ahşap ve ahşaptan ürünler	0,5
Optik malzemeler	0,4	Demir ve çelik	0,4
Plastik ve plastik ürünleri	0,3	Demir ve çelik ürünleri	0,4
Demir ve çelik	0,2	İçecekler ve içecek ürünleri	0,3

Kaynak: Trademap (İlk 10 ürünü yansıtmaktadır.)

TÜRKİYE - ESTONYA TİCARET PROFİLİ (2016)

Fasıl adı	Türkiye İhracat (Milyon \$)	Fasıl adı	Türkiye İthalat (Milyon \$)
Giyim eşyası (kürk hariç)	44	Atık ve hurdalar	97
Deniz taşıtları	26	Radyo ve televizyon vericileri ile telefon, telgraf teçhizatı	64
Ayakkabı	18	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	14
Tekstil iplikçiliği ve dokumacılığı	16	Elektrik motoru, jeneratör, transformatörler	14
Diğer tekstil ürünleri	14	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	8

Kaynak: TÜİK